

PREDKLADACIA SPRÁVA

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „NKÚ SR“) v zmysle § 20 zákona NR SR č. 39/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky „Súhrnnú správu o výsledku kontrol **v oblasti vodárenskej infraštruktúry za roky 2019 – 2026**“. Jej predmetom sú výsledky z piatich kontrolných akcií vykonaných v rokoch 2019 až 2026. Kontroly sa zamreli popri problematike hospodárenia vodárenských spoločností a nakladania s ich majetkom, aj na problematiku dodržiavania národnej legislatívy pri plnení povinností vlastníkov vodárenskej infraštruktúry, jednak pri plánovaní a tvorbe finančných zdrojov na zabezpečenie jej obnovy, na riziká cenovej regulácie, výkonu verejného záujmu v sektore vodárenských služieb, ale aj na posúdenie výkonu riadiacej a kontrolnej činnosti príslušného ministerstva v oblasti vodárenstva. Posledné dve kontroly vykonané v rokoch 2025 a 2026 boli zamerané na nakladanie obcí s vodárenskými akciami ako súčasť ich finančného majetku a na vodárenskú infraštruktúru vo vlastníctve obcí.

Predkladaný materiál poskytuje ucelený pohľad na vodárenský sektor a vodárenskú infraštruktúru, ktorej stav vykazuje vysoký investičný dlh a vyžaduje si jednak potrebu obnovy ale aj ďalšieho rozvoja. Vodárenský sektor čelí vážnym systémovým problémom, ktoré ohrozujú dlhodobú udržateľnosť verejných vodovodov a kanalizácií. Správa upozorňuje, že vodárenská infraštruktúra je vo veľkej miere opotrebovaná, pričom odhadovaný dlh na jej obnovu dosahuje 8 až 10 miliárd eur. Kontrolované spoločnosti realizovali len malú časť plánovaných investícií do obnovy majetku, čo sa prejavuje vysokými stratami pitnej vody a zvyšujúcim sa rizikom vzniku porúch. Zároveň správa poukazuje na to, že ani obce ako vlastníci vodárenskej infraštruktúry často neplnia zákonné povinnosti pri tvorbe plánov obnovy a tvorbe finančných rezerv.

Súhrnná správa popisuje aj nedostatky pri cenotvorbe a na neefektívnu cenovú reguláciu, slabý výkon štátneho dozoru a dohľadu alebo nízku transparentnosť hospodárenia viacerých subjektov. NKÚ SR zároveň kritizuje roztrieštený systém riadenia a kontroly sektora. Ministerstvo životného prostredia SR, regulačný úrad a ďalšie inštitúcie podľa zistení kontrol nedostatočne spolupracujú, nevymieňajú si informácie a nevykonávajú účinný dohľad nad plnením zákonných povinností vodárenských subjektov. Problémom je aj nedostatočná transparentnosť vodárenských spoločností, vrátane ich dcérskych spoločností a niektorých finančných operácií.

Osobitnú pozornosť správa venuje aj obciam - akcionárom vo vodárenských spoločnostiach, ale aj obciam ako vlastníkom vodárenskej infraštruktúry a zároveň jej prevádzkovateľom. Poukazuje na aktivity Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, najmä s dlhopisovým programom a ďalšími investičnými schémami, ktoré podľa NKÚ SR prinášajú viaceré finančné a riadiace riziká pre spoločnosť, jej akcionárov aj odberateľov.

V závere správa konštatuje, že na zabezpečenie dostupných a kvalitných vodárenských služieb bude potrebné prijať systémové legislatívne, regulačné a organizačné opatrenia. NKÚ SR preto odporúča posilniť riadenie sektora, zvýšiť transparentnosť, zefektívniť kontrolné mechanizmy

a zvážiť vytvorenie splnomocnenca vlády pre vodárenský sektor alebo zavedenie nástroja „zlatej akcie štátu“ na ochranu verejného záujmu.

Bližšie informácie a závery z vykonaných kontrolných akcií v oblasti vodárenskej infraštruktúry **ako aj odporúčania NKÚ SR vláde SR** sú uvedené v predkladanom materiáli „Súhrnná správa o výsledkoch kontrol v oblasti vodárenskej infraštruktúry za roky 2019 - 2026.“